

liu. Laivo ilgis galėjo siekti apie 25 m, plotis apie 7 m. Laivas turėjo bent vieną stiebą, nes surasta vantų tvirtinimo detalių. Greičiausia jis buvo baržos tipo, špantų ir borto lentų proporcijos labiau būdingos laivui, galėjusiam plaukioti priekrante su mažesnėmis apkrovomis. Be to, su tokiu kroviniu buvo neįmanoma buriuoti, jis greičiausia buvo buksruojamas. Laivas datuotinas XIX a. antrąja puse, spėjama, kad jo krovinyje buvo perkrautas Klaipėdoje ir skirtas Liepojos geležinkelio statybai.

The field evaluation of sunken wreck W-14 in the Baltic Sea

In 2010, divers and students from the BRIAI PTC and Poland's Toruń University continued the evaluation of sunken wreck W-14 in the Baltic Sea. The evaluation was limited to non-invasive methods: the measurement and drawing of the vessel's structures. 14 m² were measured during 2009–2010 (Fig. 1).

Measurements were made on the starboard side, which had broken off from the hull when the vessel sank and lay beside it (Fig. 2). During two investigation seasons, 23 frames, 12 external planks, and 6 internal planks were recorded in detail. It was carvel built with doweled frames. The port side, which had survived in better condition, was partially measured. In a roughly 16 m segment it curved slightly and rose about 1 m above the seabed. During the accident, the vessel's cargo had evidently shifted starboard and due to the huge weight, small waves were sufficient to swamp the overloaded vessel. In sinking and striking the seabed, the hull broke up and its starboard side broke off. Several rails and boxes of rail anchors fell overboard on the starboard side.

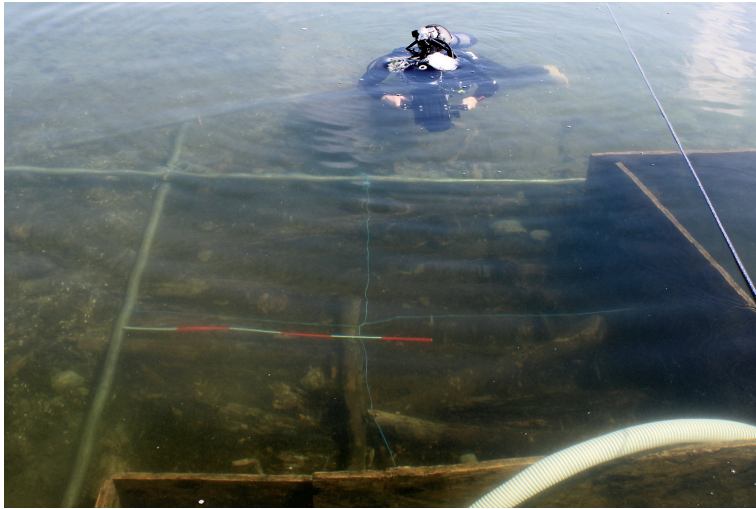
Only the approximate dimensions of the sunken vessel are known; it could have been about 25 m long and about 7 m wide. It may have had at least one mast since stay fittings were found. It was probably a barge-type vessel, but the frames and planking proportions are more characteristic of a vessel that was able to navigate the foreshore and carried less cargo. In addition, it would have been impossible to sail the vessel with such cargo so it was probably being towed. The vessel should be dated to the second half of 19th century. It is conjectured that its cargo had been reloaded in Klaipėda and was intended for the construction of the Liepāja railway.

Elena Pranckėnaitė,
Zenonas Baubonis,
Mantas Kvedaravičius

Luokesų ežero polinė gyvenvietė I

Luokesų polinė gyvenvietė I aptikta 2000 m. žvalgant Luokesų ežero (Molėtų r.) Š krantą. Archeologinių tyrimų metu inventurizuoti išlikę poliai, iškelti aptikti archeologiniai radiniai (žr. *ATL 2000 metais*, V., 2002, p. 229–231). Luokesų gyvenvietės I liekanos yra ežero Š kranto įlankoje, seklumoje, besitęsiančioje nuo kranto į R, iki didesniosios salos. Seklumoje gylis siekia 1,1–1,9 m.

Archeologiniai povandeniniai gyvenvietės tyrinėjimai buvo pradėti 2004 m. ir vykdomi iki šiol (žr. *ATL 2004 metais*, V., 2006, p. 315–316; *ATL 2006 metais*, V., 2007, p. 501–503; *ATL 2007 metais*, V., 2008, p. 526–528; *ATL 2008 metais*, V., 2009, p. 519–521; *ATL 2009 metais*, V., 2010, p. 475–477).

1 pav. Perkasa 5 tyrimų metu, vaizdas nuo platformos.
E. Pranckėnaitės nuotr.

Fig. 1. Trench 5 during the excavation as seen from the platform.

2010 m. buvo tęsiami povandeniniai archeologiniai gyvenvietės tyrinėjimai, kurių metu buvo ištirta **perkasa 5** (4 m² dydžio), esanti sumontuoto ilgalaikio rėmo vidurinėje dalyje, centrinėje gyvenvietės teritorijoje (1 pav.).

Pradiniame sluoksnyje – 10 cm gylyje, po kelių centimetrų storio vandens augmenijos ir šviesaus dumblo sluoksneliu surasti 9 vertikalus poliai, taip pat atidengta 11 medinių horizontalių konstrukcijų, kurių didžioji dalis išsidėsčiusi ŠR–PV kryptimi. Jų ilgis siekė nuo 40 iki 195 cm, skersmuo – 9–13 cm.

10–20 cm gylyje naujų vertikalių polių neatidengta, plote tęsėsi anksčiau užfiksuoti poliai, fiksuotos dar 4 naujos horizontalios medinės detalės, kurių ilgis siekė nuo 40 iki 180 cm, skersmuo – 8–11 cm. Visos horizontalios konstrukcijos – apvalūs rąsteliai, kurių didžioji dalis išsidėsčiusi ta pačia kryptimi

kaip ir aukščiau aprašytame sluoksnyje. 20 cm gylyje surastos iš beržo tošies susuktos 4 tošinės plūdės ar jų fragmentai, kurių vidutinis dydis 8x2,5 cm. Taip pat surastos ir inventorizuotos 5 lipdytinės keramikos šukės lygiu ir brūkšniuotu paviršiumi bei 1 titnago nuoskala.

20–30 cm gylyje atidengti 6 nauji vertikalus poliai, kurių vidutinis skersmuo 9,5 cm. Šiame gylyje surastos 23 naujos horizontalios medinės konstrukcijos. Dauguma medinių horizontalių elementų – įvairaus ilgio (20–196 cm) ir skersmens (5–10,5 cm) apvalūs rąsteliai, dalis jų apdegusia viršutine dalimi, su kirtimo žymėmis. Medinės detalės išsidėstę įvairiomis kryptimis. 20–30 cm sluoksnyje surastas ir inventorizuotas 1 lipdytinio puodo lygiu paviršiumi fragmentas.

30–40 cm gylyje atidengti dar du 7–10 cm skersmens poliai, 27 horizontalios 18–194 cm ilgio ir 5,5–12 cm skersmens medinės konstrukcijos. Medinės detalės išsidėstę įvairiomis kryptimis, bendros sistemos atsekti neįmanoma. Dauguma medinių horizontalių elemen-

tų – apvalūs rąsteliai. 1 lipdytos keramikos nežymiai brūkšniuotu paviršiumi fragmentas rastas kv. 2A, taip pat ŠR sienelėje rasta puodo dalis nežymiai brūkšniuotu paviršiumi, kurio dugnelio skersmuo siekia 9 cm, bei 3 titnago nuoskalos.

40–50 cm gylyje atidengti 8 7–11 cm skersmens poliai, bei naujos 12–80 cm ilgio, 4–10,5 cm skersmens medinės horizontalios konstrukcijos dalys. Konstrukcija išdėstyta gana chaotiškai, tačiau galima atsekti 2 pagrindines ŠR–PV bei ŠV–PR kryptis. Surasti 6 lipdytinės keramikos fragmentai lygiu bei silpnai brūkšniuotu paviršiumi ir 3 titnago nuoskalos. 45–65 cm gylyje surastas puodas brūkšniuotu paviršiumi, kurio aukštis – 10,5 cm, dugnelio skersmuo – 7,8 cm, puodas nežymiai pūstais šonais. 50 cm gylyje surastas puodelis lygiu paviršiumi, pūstais šoneliais, 4 cm skersmens dugneliu. Prie individualių radinių priskirtinos šiame gylyje aptiktos 4 tošinės plūdės, pagamintos iš susuktos beržo tošies, jų vidutinis dydis – 4,5x2,5 cm, bei 3,5 cm pločio karnos mazgas.

50–60 cm gylyje atidengtas vienas vertikalus polis bei 16 naujų medinių horizontalių konstrukcijų. Šios medinės konstrukcijos – apvalūs rąsteliai (15–88 cm ilgio, 5–11 cm skersmens). Aiškios sistemos konstrukcijos nesudarė, pagrindinę kryptį atsekti taip pat gana sudėtinga. ŠR–PV kryptimi per visą perkasą tęsėsi medinė *konstrukcija 241*, kurios tąsa jau buvo fiksuota 2009 m. tyrinėjimų metu. Konstrukcija – pusiau skeltas rąstas su išskaptuota 13–14 cm pločio skylė gale. Šiame sluoksnyje surasta 1 titnago nuoskala. Kv. 1A surasta 8–9 mm storio plati susukta virvė su mazu gale.

60–70 cm gylyje atidengta naujų medinių konstrukcijų ir jų dalių, išsidėsčiusių palei tir-

0 5 cm

2 pav. Brūkšniuotas puodas. A. Blažio nuotr.

Fig. A pot with a brushed surface.

0 3 cm

3 pav. Puodelis. A. Blažio nuotr.

Fig. 3. A cup.

to ploto sienelės. Iš viso užfiksuota 12 vienetų. Medinių horizontalių konstrukcijų ilgis svyruoja nuo 15 cm iki 102 cm, skersmuo – 4–10 cm. Šiame sluoksnyje surastos 5 lipdytinės keramikos šukės lygiu ir nežymiai brūkšniuotu paviršiumi ir šukių lizdas (2 pav.). Kv. 1–2A rasta puodelio nežymiai pūstais šonais brūkšniuotu paviršiumi sienelė ir sveikas miniatiūrinis puodelis, kurio aukštis siekia 5,2 cm, vidinis angos skersmuo – 5,8 cm (3 pav.). Šiame gylyje surasta ir individualių organinių dirbinių: virvių fragmentų, tvirtinimo detalės (svoidynės?) (4, 5 pav.), tinklo fragmentas.

70–80 cm gylyje atidengta 20 medinių horizontalių konstrukcijų, kurių ilgis 17–

0 3 cm

4 pav. Tvirtinimo detalė (svaidynė?). A. Blažio nuotr.

Fig. 4. A fastening element (a sling?).

0 3 cm

5 pav. Tvirtinimo detalė (svaidynė?). A. Blažio nuotr.

Fig. 5. A fastening element (a sling?).

1,16 m, skersmuo 4,5–14 cm. Šios konstrukcijos išsidėsčiusios padrikai, didžioji dalis jų tik kv. 1-2A. Atidengtas ir dar vienas vertikalus polis. Tyrinėjimų metu šiame gylyje surasta 1 brūkšniuoto puodo šukė bei 2 titnago nuoskalos.

Šiame gylyje aptikta daugiausia individualių organinių dirbinių: du mediniai šaukštai, virvių, 2 pagaliukai, apvynioti virvele, dar viena tvirtinimo detalė, svaidynė (?), supinta iš suktų virvelių, audinio fragmentas, medinis pjautuvo formos dirbiny (6 pav.), tošinio kibirėlio šonas, medinis samtis, tinklo fragmentas, medinė kirvio rankena (kultuvė?).

80–90 cm gylyje fiksuoti dar 3 mediniai rąsteliai, kurių ilgis svyruoja nuo 20 iki 90 cm,

0 5 cm

6 pav. Pjautuvo formos medinis dirbiny. A. Blažio nuotr.

Fig. 6. A sickle-shaped wooden artefact.

o skersmuo – 8–9 cm. Tyrinėjimų metu šiame gylyje surastos 9 lipdytinės keramikos šukės lygiu ir nežymiai brūkšniuotu paviršiumi, inventorizuotos ir 2 titnago nuoskalos. Kv. 2A rastas ir individualus radinys – kaulinė yla.

Sienelių pjūviuose ryškiai išsiskyrė du pagrindiniai sluoksniai – tamsus sluoksnis su degėsių, 85–95 cm storio sutręšusios medienos, smėlio ir sudūlėjusios vandens augmenijos priemaišomis bei šviesus dumblas su kriauklytėmis. Sienelėse, 60–70 cm gylyje fiksuotas nutrūkstantis šviesaus šlyno sluoksnis, žvyro sluoksnelis bei degėsingas sluoksnis su medžio drožlėmis.

Perkasoje 5 surasti 7–11 cm skersmens 27 vertikalūs poliai ir 146 horizontalių medinių konstrukcijų dalys – apvalūs rąsteliai (4–14 cm skersmens), išsidėstę dviem pagrindinėmis ŠV–PR ir ŠV–PR kryptimis. Daugumos horizontalių apvalių rąstelių viršutinė dalis apdegusi, dalis jų su kirtimo žymėmis.

Tirtame plote aptiktos 36 lipdytos keramikos šukės lygiu, brūkšniuotu paviršiumi; taip pat surasti didesni šešių puodų fragmentai ar visiškai restauruoti puodai ir nedidelio skersmens puodeliai. Kaip ir ankstesnių tyrinėjimų metu 2010 m. aptikta titnago nuoskalų, kiaulių, galvijų, žuvų kaulų bei lazdynų riešutų kevalų, sėklų (makrobotaninių liekanų).

Aptikta ir individualių radinių – virvių, tinklų fragmentų, medinis samtis, 2 mediniai šaukštai, pjautuvo formos medinis dirbinys, 2 iš virvelių pagamintos tvirtinimo detalės, dalis tošinio kibirėlio, audinio fragmentai.

2010 m. pabaigta tirti pusė numatyto ištirti ploto centrinėje gyvenamojo komplekso dalyje.

Luokesai lake pile settlement I

In 2010, the underwater excavation (another 4 m²) of Luokesai lake pile settlement I

continued (Fig. 1). The 85–95 cm thick cultural layer contained potsherds (with brushed and smooth surfaces), several almost complete pots (Fig. 2, 3), and organic finds in good condition: ropes, net fragments, the remains of a birch bark bucket, a bone awl, a fabric fragment, a fastening element (Fig. 4, 5), a sickle-shaped wooden artefact (Fig. 6) and wooden spoons. The wooden constructions unearthed in the excavated area have so far not allowed comprehensive scientific assumptions to be made about the special construction features.